

Revision av riktvärden för växtskyddsmedel 2007.

Förvaltningen av vatten i Sverige har sedan lång tid tillbaka följt administrativa gränser, även om vi haft många samarbeten som utgått från vattensystem. Så samarbetar man till exempel i vattenvårdsförbund och vattenförbund. Ett nytt EG-direktiv, ramdirektivet för vatten (2000/60/EG), har lett till att alla unionens länder nu organiserar förvaltningen av sitt vatten med utgångspunkt i avrinningsområden. Sverige är sedan år 2004 indelat i fem vattendistrikt som är den juridiska, geografiska och hydrologiska grunden för förvaltningen av vatten. Fem nya myndigheter, vattenmyndigheter, förvaltar var sitt distrikt.

Två kategorier av toxiska kemiska ämnen i vattenmiljön tas om hand inom förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön och ramdirektivet för vatten. De ämnen som har EU-gemensamma miljökvalitetsnormer (MKN) utgörs framförallt av de prioriterade ämnena, identifierade i Europaparlamentets och rådets beslut 2455/2001/EG, men också av ytterligare ett antal ämnen som regleras i EG-direktiven om fiskevatten och skaldjur. Dessa ämnen ingår i klassificeringen av kemisk ytvattenstatus i enlighet med Ramdirektivet för vatten (2000/60/EG).

Utöver de ämnen som har EU-gemensamma miljökvalitetsnormer ska vid klassificeringen av ekologisk status *särskilda förorenande ämnen* klassificeras. Vilka ämnen detta är kan variera mellan vattenförekomster och är beroende av olika typ av påverkan. I bilaga V i Ramdirektivet för vatten anges att de ämnen som ska bedömas är de förorenande ämnen som släpps ut i betydande mängd i vattenförekomsten. Det är vattenmyndigheterna som har i uppdrag att välja ut vilka ämnen som släpps ut i betydande mängd samt att klassificera status för dessa ämnen och fastställa miljökvalitetsnormer.

Som ett stöd till vattenmyndigheterna vid framtagande av klassgränser för klassificering av särskilda förorenande ämnen har KemI, på uppdrag av Naturvårdsverket, tagit fram förslag till gränsvärden för ett antal ämnen som kan vara problematiska i större eller mindre regioner av Sverige. I samband med detta uppdrag gjordes under 2007 en revidering av vissa av de riktvärden för växtskyddsmedel som tidigare tagits fram av KemI. Vid revideringen har nytillkomna toxicitetsdata från EU:s översynsprogram av växtskyddsmedel tagits i beaktande.

De reviderade riktvärdena syftar till att skydda organismer från långtidseffekter av exponering för växtskyddsmedel och är beräknade främst utifrån kroniska toxicitetsstudier. Värdena har så långt det varit möjligt beräknats enligt de principer och metoder som man på EU-nivå använt för att beräkna de föreslagna EU-gemensamma miljökvalitetsnormerna. Manualen (1) med dessa principer grundar sig till stor del på det vägledningsdokument (2) som arbetats fram i samband med riskbedömningen av nya och existerande ämnen enligt Rådets förordning 793/93/EEG och riskbedömningen av verksamma ämnen i växtskyddsmedel enligt Rådets direktiv 91/414/EEG. Metoden stämmer även överens med de krav som är angivna i ramdirektivet för vatten. Detta innebär att de framtagna riktvärdena är baserade på kroniska ekotoxikologiska effektstudier på olika trofnivåer, och tar hänsyn till den känsligaste

organismen. Dessa metoder är inte heltäckande och tar t.ex. inte hänsyn till eventuella additiva eller synergistiska effekter trots att brister i dataunderlag har korrigerats med säkerhetsfaktorer. Man kan därför inte garantera att effekter på biota inte kommer att uppstå till följd av exponering av farliga ämnen där halterna underskrider riktvärdena. Det går inte heller att garantera att effekter på populationsnivå inte kommer att uppstå till följd av tillfälliga utsläppstoppar eftersom man jämför med årsmedelvärden, detta gäller särskilt organismer som endast förökar sig en gång om året. En utförligare beskrivning av revideringen av riktvärdena finns i Naturvårdsverkets rapport 5799 (3).

Litteratur

1. Fraunhofer-Institute, 2005. *Manual on the Methodological Framework to Derive Environmental Quality Standards for Priority Substances in accordance with Article 16 of the Water Framework Directive (2000/60/EC)*.
2. European Chemicals Bureau, 2003, *Technical Guidance Document on Risk Assessment (Part II) in support of Commission Directive 93/67/EEC on Risk Assessment for new notified substances, Commission Regulation (EC) No 1488/94 on Risk Assessment for existing substances, Directive 98/8/EC of the European Parliament and of the Council concerning the placing of biocidal products on the market. Institute for Health and Consumer Protection.*
3. Naturvårdsverket, 2008. *Förslag till gränsvärden för särskilda förorenande ämnen - Stöd till vattenmyndigheterna vid statusklassificering och fastställande av MKN. Rapport 5799.*

Substans	Nuvarande riktvärde (µg/l)	Nytt riktvärde (µg/l)	Avrundat nytt riktvärde (µg/l)
Aklonifen †	0,2	0,2	0,2
Bentazon †	40	27	30
Cyanazin *†	0,2	1	1
Diflufenikan †	10	0,0045	0,005
Diklorprop †	10	10	10
Dimetoat †	0,8	0,7	0,7
Fenpropimorf †	0,02	0,2	0,2
Glyfosat †	10	100	100
Kloridazon †	3	10	10
MCPA †	10	1,1	1
Mekoprop & mecoprop-p †	20	20	20
Metamitron *†	1	10	10
Metribuzin †	0,2	0,079	0,08
Metsulfuronmetyl †	0,003	0,016	0,02
Pirimikarb †	0,06	0,09	0,09
Sulfosulfuron †	0,05	0,05	0,05
Tifensulfuronmetyl †	0,01	0,05	0,05
Tribenuronmetyl †	0,04	0,1	0,1

* Preliminärt riktvärde. Vid tiden för riktvärdesbestämning hade data inte inkommit från EU:s översynsprogram för växtskyddsmedel.

† Riktvärde uppdaterat 2007.